

آیت الله سید محمد حجت کوه کمری

تولد ایشان در سال 1310 هجری قمری در تبریز، و در بیت رفیع علم و ادب رخ داده و در آنجا رشد نموده است...

خلاصه ای از زندگی این بزرگ مرد عرصه دین و دانش:

ولادت :

تولد ایشان در سال 1310 هجری قمری در تبریز، و در بیت رفیع علم و ادب رخ داده و در آنجا رشد نموده است، آبادی کوه کمر از توابع تبریز می باشند که تبار وی با 25 واسطه به وجود پر جود امام سجاد (علیه السلام) می رسد و از آن شجره طیبه شاخ و برگ و میوه می گیرد. او فرزند سید علی برادر زاده سید حسین کوه کمری تبریزی می باشد که از مراجع معروف نجف بودند.

تحصیلات :

او تحصیلات خود را نخست در آذربایجان، سپس در نجف اشرف ادامه داده و در اندک مدت به درجه عالیه اجتهاد نائل آمد و در اثر بدی آب و هوای نجف و ضعف مزاج، ناچار در سال 1349 هجری قمری به قم مهاجرت نمود و با آن لیاقت و استعداد ذاتی و اندوخته های علمی و فضیلتی که داشت مورد توجه و عنایت خاص شیخ عبدالکریم حائری قرار گرفت بحدی که او را در جایگاه نماز خود دستور اقامه نماز جماعت داد و در بالای سر حرم حضرت معصومه (علیه السلام) تعیین نمود ضمن انجام نماز جماعت، به کلیه امور و مسائل مذهبی و شرعی مردم رسیدگی می نمود.

اساتید :

مرحوم مدرس سپس عین نگارش مرحوم حجت را می آورند که از محاضر والد خویش فقه را، و از حوزه درسی مرحوم سید کاظم یزدی، حدیث و از حوزه درسی مرحوم سید ابو تراب خوانساری، فقه و اصول، و از مرحوم شریعت اصفهانی، میرزا حسین نائینی، سید محمد فیروز آبادی و شیخ ضیا الدین عراقی و دیگر اکابر وقت تلمذ نموده است آنگاه به منابع رشته تخصصی خود که بیشتر فن رجال و درایه بوده است می پردازد که استاد روایتی ایشان آقای شیخ عبدالله مامقانی، شریعت اصفهانی، سید حسن صدر، سید ابو تراب خوانساری، شیخ محمد باقر بیرجندی و والد معظم خودشان مرحوم سید علی کوه کمری بوده اند.

تدریس :

در کتاب آئینه دانشوران در مورد جلسه درس ایشان نوشته اند : یکی دیگر از جلسات تدریس فقه و اصول که امروز رونقی بسزا دارد مجلس درس آقا سید محمد حجت است فضلا و طلاب در این جلسه شرکت دارند و جای آن مدرس مدرسه دارالشفای می باشد.

شاگردان :

شاگردان بسیاری از محضر پر فیض ایشان کسب علم نموده اند که از باب تبرک و تیمن به اسامی چند نفر از آنها اشاره می کنیم .

- 1 - سید محمد حسین طباطبائی .
- 2 - شیخ ابراهیم مراغه ای .
- 3 - سید ابراهیم علوی مقبره ای .
- 4 - میرزا ابوطالب تجلیل تبریزی .
- 5 - آسید یوسف مزلقانی .
- 6 - سید ابوالقاسم تهرانی .
- 7 - شیخ نصرت تبریزی میانجی .
- 8 - ابوالمجد بروجردی .
- 9 - آقا معتمد کرمانشاهی .
- 10 - شیخ احمد عراقی .

- 11 - حاج سید مرتضی ابروانی .
  - 12 - احمد قمی .
  - 13 - شیخ اسحق قفقازی .
  - 14 - شیخ اسدالله کاشانی .
  - 15 - سید اسدالله ده خرقانی .
- در کتاب (آثار الحجة) تعداد بیشتری را آورده اند که طالبان تفصیل می توانند به آن کتاب مراجعه فرمایند.

تألیفات :

آثار و تألیفات ایشان عبارت است از :

- 1 - الاستصحاب .
- 2 - البیع .
- 3 - تنقیح المطالب المهمة فی عمل الصور المجسمة .
- 4 - جامع الاحادیث و الاصول .
- 5 - حاشیة الكفاية فی الاصول .
- 6 - الصلوة .
- 7 - لوامع الانوار الفردية فی مرسلات الآثار النبوية .
- 8 - مستدرک المستدرک فی استدراك مافات عن صاحب المستدرک .
- 9 - الوقف، که يك كتاب استدلالی و مشحون از جواهر و ثالی است.

گفتار بزرگان :

1 - مرحوم میرزا محمد علی مدرس صاحب ریحانة الادب که یکی از تلامذه و شاگردان ایشان می باشد در حق استاد خود می نویسد : سید سند، حبر معتمد مولینا الاجل سید محمد بن سید علی بن نقی بن محمد حسینی کوه کمبری که از سادات آبادی کوه کمر نامی از توابع تبریز، به صحت نسب و شرافت حسب، در غایت شهرت معروف می باشد نسب عالیش به سید محمد مصری ملقب به حجازی از اولاد علی اصغر بن الامام السجاد (علیه السلام) موصول می گردد ایشان حاوی فروع و اصول، جامع معقول و منقول، فقیه کامل، عالم عامل، عابد زاهد، محدث ثقة رجالی، دارای کمالات نفسانیه حائز مقامات معنویه می بودند در مضمار مسایقت گوی سبقت را از اکابر و اقران ربودند حاوی قدح معلی و مرجع تقلید گروه انبوهی از شیعیان و استاد الكل فی الكل می باشند.

2 - مرحوم استاد شهید مرتضی مطهری می نویسد : مرحوم حجت يك سیگاری بود که تا کنون نظیر او را ندیده بودم گاهی سیگار او از سیگار دیگر بریده نمی شد بعضی از اوقات هم که می برید بسیار مدتش کوتاه بود طولی نمی کشید که مجددا سیگاری را آتش می زد در اوقات بیماری اکثر وقتشان صرف کشیدن سیگار می گشت وقتی مریض شدند و او را برای معالجه به تهران بردند، در تهران اطبا گفتند چون بیماری ریوی دارید باید سیگار را ترك کنید و به سینه تان ضرر دارد ایشان ابتدا به شوخی فرموده بودند : من این سینه را برای کشیدن سیگار می خواهم اگر سیگار نباشد سینه را می خواهم چه کنم ؟ .
عرض کردند به هر حال سیگار برایتان ضرر دارد و واقعا مضر است، ایشان فرموده بودند واقعا مضر است گفته بودند بلی واقعا همینطور است فرموده بودند دیگر نمی کشم يك کلمه نمی کشم کار را یکسره نمود يك حرف و يك تصمیم این مرد را به صورت يك مهاجر از عادت قرار داد.

خصوصیات اخلاقی :

ایشان دارای حافظه قوی و ذهن وقاد و فکر صائب بودند و در مورد حافظه شان از خودشان نقل شده است که می فرمودند : اگر 20 سال پیش حدیثی را در بحار الانوار دیده باشم با فضل الهی هم اکنون می توانم بگویم عین روایت چه بوده و در کدام صفحه آن قرار داشته است.

و از دیگر خصوصیات روحی آن مرحوم این بوده است که از تظاهر و خود نمائی گریزان بوده است او به اصحاب و دوستان خود همیشه توصیه داشت که از تبلیغ و ترویج وی، خود داری نمایند به اهل منبر می فرمودند : راضی نیستم نام مرا بر منابر ببرید.
او از عزم و تصمیم قوی بر خوردار بوده است و این اراده های استوار و محکم است که رجال بزرگ و تاریخ ساز را می سازد و بالندگی می بخشد.

خدمات :

ایشان دارای آثار ارزنده و خدمات برارنده ای بودند که یکی از آثار بلند ایشان احیا تفسیر بزرگ (التبیان) تالیف شیخ بزرگوار طوسی (ره) می باشد.

و از دیگر خدمات درخشان ایشان، ایجاد و احداث مدرسه بزرگ حجتیه قم است که در هشت هزار متر مربع با 126 حجره روشن و مجهز است (البته با مهندسی و طراحی خودشان) هم اکنون مورد استفاده و بهره برداری طلاب و فضلا می باشد و تاکنون

فضلای نامداری از آن مدرسه برخاسته اند.

یکی دیگر از خدمات ایشان، کتابخانه نفیس و ذی قیمتی است که در قلب مدرسه حجتیه جا گرفته است و اکنون بیش از 25 هزار جلد کتاب متنوع و نفیس در زمینه های کتب درسی طلاب، تفسیر ادبیات، اخبار و احادیث و رجال و تاریخ می باشد .

وفات :

در آخرین روز بیماری خود، برای شکستن مهر خویش استخاره کرد آیه (و له دعوة الحق) آمد و او را به لقا الله بشارت داد چنانکه بر روی سنگ قبر ایشان در مدرسه حجتیه قم نیز حک شده است (و بعد ما استشار بکلام الحق فی کسر خاتمه اجیب بقوله تعالی و له دعوة الحق) امر به ثم تناول التربة الحسينیه و قال آخر زادی من الدنيا التربة فلبی دعوته زوال یوم الاثنین ثالث جمادی الاولی 1372 هجری قمری).

آن بزرگوار در روز دوشنبه سوم جمادی الاول سال 1372 ه ق دنیای فانی را وداع گفتند.

وقتی خبر مرگ سید محمد حجت به مرحوم سیدحسین بروجردی رسید در فقدان همسنگر و یار و کمک خویش فرمودند : (کرم شکست).